

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Laki kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta (763/2022) kompensoi helmikuussa 2022 alkaneiden Ukrainan sotatoimien aiheuttamaa äkillistä polttonesteiden hinnan nousua. Lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä eduskunta lausui (EV 83/2022 vp, TaVM 15/2022), että hallituksen tulee valmistella esitys tuen ulottamisesta myös yritysten polttoöljyn käyttöön. Polttoöljyn käyttö liikennekuljetuksissa on kielletty, jolloin tuki kohdistuu työkoneisiin. Samalla tavoin kuin kuljetusalalla, hintakehitys on ajanut yrityksiä vaikeaan tilanteeseen, millä puolestaan voi olla heijastusvaikutus Suomen huoltovarmuuden ylläpitoon. Yritysten määräaikaista polttoöljytukea olisi mahdollista saada kolmelta kuukaudelta (helmikuu-huhtikuu 2022) laissa säädetyin, kuljetusyritysten polttoainetukea vastaavin ehdoin. Valtiokonttori toimisi valtionapuviranomaisena. Lain oikeusperustana sovellettaisiin EU:n komission tiedonantoa 2022/C 131 I/01 (Ukrainapuite). Lakia ei sovellettaisi maatalouden alkutuotannon piirissä tapahtuvaan polttoöljyn käyttöön, jossa on eri EU-oikeusperusta ja erilliset tukiohjelmat. Lakia ei sovellettaisi kiinteistön lämmitykseen polttoöljyllä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	<u>33</u>
1 Asian tausta ja valmistelu	<u>33</u>
1.1 Tausta	<u>33</u>
1.1.1 EU:n komission tiedonanto 2022/C 131 I/01, Ukrainapuite	<u>33</u>
1.2 Valmistelu	<u>44</u>
2 Nykytila ja sen arviointi.....	<u>44</u>
2.1 Yleistä polttoöljyn käytöstä.....	<u>44</u>
2.2 Ukrainan sotatoimien vaikutus kuljetusalan yrityksiin	<u>55</u>
2.3 Työkoneala.....	<u>55</u>
2.4 Työkonealan sääntelystä	<u>66</u>
2.5 Tilastotietoja polttoöljyn kulutuksesta	<u>66</u>
2.6 Huoltovarmuus.....	<u>88</u>
2.7 Finnveran tukimuodot	<u>88</u>
2.8 Kustannustuki.....	<u>99</u>
3 Tavoitteet	<u>99</u>
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	<u>99</u>
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	<u>99</u>
4.1.1 Tuen valmistelun lähtökohdat	<u>104</u>
4.1.2 Vaihtoehtoiset laskentatavat.....	<u>114</u>
4.1.3 Tuen maksaminen	<u>114</u>
4.2 Vaikutukset yrityksiin ja työllisyyteen.....	<u>124</u>
4.3 Vaikutukset valtiontalouteen.....	<u>124</u>
4.4 Vaikutukset viranomaisiin	<u>124</u>
5 Lausuntopalaute.....	<u>124</u>
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	<u>124</u>
7 Voimaantulo	<u>134</u>
8 Suhde muihin esityksiin.....	<u>134</u>
8.1 Suhde talousarvioesitykseen	<u>134</u>
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	<u>134</u>
LAKIEHDOTUS	<u>154</u>
kuljetusalan yritysten määräaikaisesta polttoainetuesta	<u>154</u>
VALITSE KOHDE.....	<u>174</u>
VALITSE KOHDE.....	<u>174</u>
[Kopioi säädöksen nimi tähän].....	<u>174</u>

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kuljetusalan yritysten määräaikaisen polttoainetuen (laki 763/2022) tarkoituksena on tukea kuljetusalan yrityksiä, joihin Venäjän sotilaallinen hyökkäys ja/tai asetetut talouspakotteet sekä esimerkiksi Venäjän toteuttamat vastatoimenpiteet vaikuttavat. Eräs seuraus sotatoimista on ollut polttoaineiden hinnan nopea nousu, joka on haitannut kuljetusalan toimintaa. Vastaavalla tavalla on kehittynyt polttoöljyn hinta, jonka kustannusvaikutukset ovat rinnastettavissa kuljetusalaan.

Kuten kuljetusyritysten määräaikainen polttoainetuki, yritysten määräaikainen polttoöljytuki olisi voimassa lyhyehkön määräajan, koska tämän ajan kuluessa voidaan arvioida yritysten kyenneen siirtämään kohonneet polttoainekustannuksensa asiakashintoihinsa. Maatalouden alkutuotannossa tapahtuva polttoöljyn käyttö ei kuuluisi tuen piiriin, koska sillä alalla on omat EUsäännöksensä ja tukiohjelmansa.

Talousvaliokunta esitti kuljetusalan yritysten määräaikaisesta polttoainetuesta laadittua hallituksen esitystä 92/2022 koskevassa mietinnössään 15/2022 lausumaehdotusta lain pikaisesta täydentämisestä polttoöljyn käyttöä koskevalla tuella. Eduskunta hyväksyi lausuman (EV 83/2022).

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto laatii pikaisesti hallituksen selvityksen ja tarvittaessa esityksen siitä, onko varatun määrärahan puitteissa mahdollista tukea niitä kevyttä polttoöljyä käyttäviä toimijoita, joille esityksen kuljetustuki ei tällä hetkellä kohdistu, ja tekee myös tarvittaessa notifikaation komissiolle.”

Tuen suuruuden määrittelyssä käytettäisiin kuljetusalan polttoainetuen laskentaperusteita, jotka on kuvattu seikkaperäisesti hallituksen esityksessä 92/2022. Polttoainetuesta poiketen (5 prosenttia polttoainekustannuksista) korvaus olisi 14 prosenttia yritysten helmi-huhtikuun 2022 polttoöljykustannuksista. Erityistä notifikaatiota ei tarvita tuen vastatessa laajemman Ukrainatukien notifikaatiota koskevan tukiohjelman ehtoja (SA.103159).

Lakia ei sovellettaisi maatalouden alkutuotannon piirissä tapahtuvaan polttoöljyn käyttöön, jossa on eri EU-oikeusperusta ja erilliset tukiohjelmat.

1.1.1 EU:n komission tiedonanto 2022/C 131 I/01, Ukrainapuite

EU:n komission tiedonannon 2022/C 131 I/01 (Valtiontukitoimenpiteitä koskevat tilapäiset kriisipuitteet talouden tukemiseksi Ukrainaan kohdistuneen Venäjän hyökkäyksen jälkeen) mukaan valtiontuki on perusteltua erityisesti silloin, kun kyseessä on sellaisten yritysten likviditeettivajeen korjaaminen, joihin Venäjän Ukrainaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen, EU:n tai sen kansainvälisten kumppaneiden asettamien pakotteiden ja esimerkiksi Venäjän toteuttamien taloudellisten vastatoimenpiteiden aiheuttama talouden vakava häiriö vaikuttaa suoraan tai välillisesti, ja tällainen valtiontuki voidaan rajoitetun ajan katsoa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi Jäsenvaltioiden on osoitettava, että komissiolle tämän tiedonannon mukaisesti ilmoitetut ja sen soveltamisalaan kuuluvat valtiontukitoimenpiteet ovat tarpeellisia, asianmukaisia ja oikeasuhteisia asianomaisen jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi ja että kaikki tässä tiedonannossa asetetut vaatimukset täyttyvät.

Kun jäsenvaltiot myöntävät samalle tuensaajalle lainoja tai takauksia sekä koronaviruspandemiaa koskevien tilapäisten puitteiden, että tämän tiedonannon nojalla ja kun lainan pääoman kokonaismäärä lasketaan tuensaajan itse ilmoittamien likviditeettitarpeiden perusteella, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset likviditeettitarpeet katetaan tuella vain yhden kerran. (samoin SEUT 107 art. 2 k b alak.). Tuki pitää maksaa aikavälillä 1.2.-31.12.2022.

Tuen on täytettävä seuraavat ehdot:

- enintään 400 000 euroa, suora avustus
- tuki myönnetään tukiohjelmassa, jolla on alustava budjetti
- tuki myönnetään viimeistään 31.12.2022
- tuki kriisin koettelemille yrityksille

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön sekä Valtiokonttorin kanssa. Esityksen kiireellisyyden vuoksi on tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Esityksestä on kuitenkin järjestetty julkinen lausuntokierros lausuntopalvelu.fi -sivustolla XX. - XX.X.2022, johon saatiin kaikkiaan XX lausuntoa. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksella TEM061:00/2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä polttoöljyn käytöstä

Polttoöljyä käytetään yleisesti polttomoottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, jotka on suunniteltu ja rakennettu työkoneeksi. Tällaisia työkoneita ovat mm. satamassa tai terminaali-alueella käytettävät vetotrukkitruktorit, traktorit ja muut työmaalla tehtäviin kuljetuksiin käytettävät ajoneuvot kuten metsätraktorit ja dumpperit. Samoin polttoöljyä käytetään polttomoottorikäyttöisissä hinnattavissa laitteissa kuten louhinnassa ja kiviaineisten valmistuksessa käytettävissä murskaimissa, seuloissa ja poravaunuissa taikka vastaavissa laitteissa (laki polttoainemaksusta 1280/2003 6 §).

Polttoöljyä käytetään jossain määrin kiinteistöjen ja teollisuushallien sekä kasvihuoneiden lämmityksessä. Nämä käyttömuodot eivät olisi tuen piirissä.

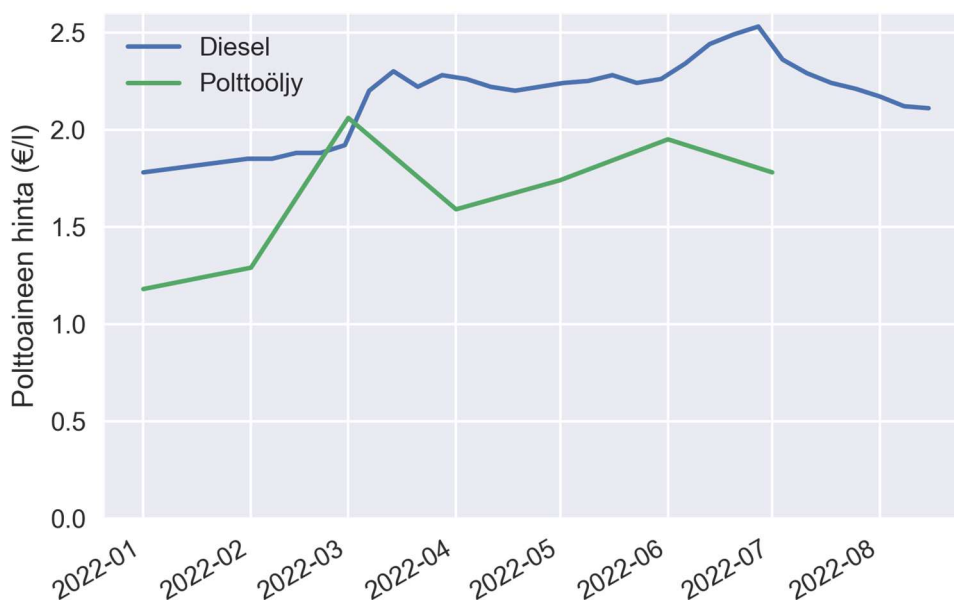
Polttoöljy on työkoneyritysten suurimpia kulueriä, joka on tyypillisesti 20-30% palvelujen tuottamisen kustannuksista. Hinnannousun siirto asiakkaille tapahtuu yleensä vasta viiveellä. Yrityksillä ei myöskään yleensä ole suuria vararahastoja, jolloin niiden taloudellinen kestävyys heikkenee polttoainekustannusten noustessa. Määräaikainen polttoöljytuki on perusteltu myös huoltovarmuuden ylläpitämisen edellytysten kannalta. Tukikausi on lyhyt, sillä yrityksillä on myös oma vastuu kantaa riskejä ja mukautua elinkeinotoiminnan olosuhteiden muutoksiin.

Nyt esitetty polttoöljytuki on tarkoitettu auttamaan yrityksiä säilyttämään taloudelliset toimintaedellytykset ja pitämään yllä palvelutarjontaa.

2.2 Ukrainan sotatoimien vaikutus kuljetusalan yrityksiin

Valtiontuki on perusteltua erityisesti silloin, kun kyseessä on sellaisten yritysten likviditeettivaajeen korjaaminen, joihin Venäjän Ukrainaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen, EU:n tai sen kansainvälisten kumppaneiden asettamien pakotteiden ja esimerkiksi Venäjän toteuttamien taloudellisten vastatoimenpiteiden aiheuttama talouden vakava häiriö vaikuttaa suoraan tai välillisesti, ja tällainen valtiontuki voidaan rajoitetun ajan katsoa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Polttoaineiden nopea hinnannousu Ukrainan sodan alkaessa on tällainen välillinen seuraus, jonka kompensoiminen valtiontuella on ajankohtaisessa tilanteessa perusteltua vuoden alkukuu-kausiin liittyen. Tilanteen jatkuessa yritysten edellytykset siirtää nousu kuljetuksesta perittäviin maksuihin ja sopeuttaa toimintakustannuksiaan myös muutoin paranee, ja tuen tarve vähenee, jolloin tuen rajoittaminen hinnannousun akuuttiin vaiheeseen ja eniten kärsiville yrityksille on perusteltua.

Kuva 1. Dieselin ja kevyen polttoöljyn keskihinnat vuonna 2022. (Lähde: Tilastokeskus)

Erityisesti Ukrainan sotatoimien jälkeen polttoöljykustannusten nousu oli nopeaa, jonka jälkeen tapahtui tasaantumista. Kustannustaso on jäänyt dieselin osalta noin 20 % ja polttoöljyn osalta noin 50 % sotaa edeltävää aikaa korkeammalle tasolle.

2.3 Työkoneala

Polttoöljykäyttöisiä työkoneita käytetään monilla toimialoilla. Koneyrittäjät ry:n jäsenmäärä on vuonna 2020 ollut yhteensä 2211 jäsentä jotka ovat jakaantuneet 16 jäsenyhdistykseen.

Maarakennusala työllistää suoraan noin 45 000 ihmistä. Alalla on yrityksiä noin 7 500, joista valtaosa on pieniä yrityksiä. Alan yrittäjillä on yhteensä noin 16 000 käyttökuntoista maarakennuskonetta. Yritysten yleisimmät käytössä olevat maarakennuskoneet ovat kaivinkoneita, pyöräkuormaajia ja kaivurikuormaajia. Maarakennusalan koneyrittäjien urakoista noin 80 % on eri julkisyhteisöjen teettämiä.

Metsäkoneyritykset ovat metsäalan työntekijöiden suurin työnantajataho. Puunkorjuu työllistää suoraan hakkuussa ja metsäkuljetuksissa noin 6 500 henkilöä. Perinteistä puunkorjuuliiketoimintaa harjoittaa runsaat 1 300-1 600 koneyritystä, laskutavasta riippuen. Puunkorjuu eli hakkuun ja metsäkuljetusten vuotuinen liikevaihto on viime vuosina ollut 600-800 miljoonaa euroa.

Metsänparannustöitä ovat muun muassa metsäojitus, metsäteiden rakentaminen, metsänuudistukseen liittyvä ojitus-, mätästys- ja laikutustyöt, koneellinen istutus sekä koneellinen metsänlannoitus. Näiden parissa työskentelee nykyään päätyönään yhä harvempi koneyritys.

Energiapuu työllistää hankintaketjussa suoraan noin 2 000 henkilötyövuotta. Suomessa on satoja koneyrittäjiä, joille energiapuun osto sekä käsittely puunkorjuussa, haketuksessa ja murskauksessa tai hakkeen kuljetuksessa on merkittävää liiketoimintaa.

Turpeen tuotanto on aiemmin työllistänyt kesäisin tuhansia ihmisiä. Vuoden 2018 tuotantomäärä oli noin 21 miljoonaa kuutiometriä, mikä työllisti noin 2 300 henkilötyövuotta. Turvetuotannossa toimivien koneyritysten määrä on vähentänyt vuosien 2020-2021 aikana. Turvetuotannon pääpaino ajoittuu kesäaikaan jolloin polttoöljytuen tukikaudella (helmi-huhtikuu 2022) toimintaa on ollut vähemmän.

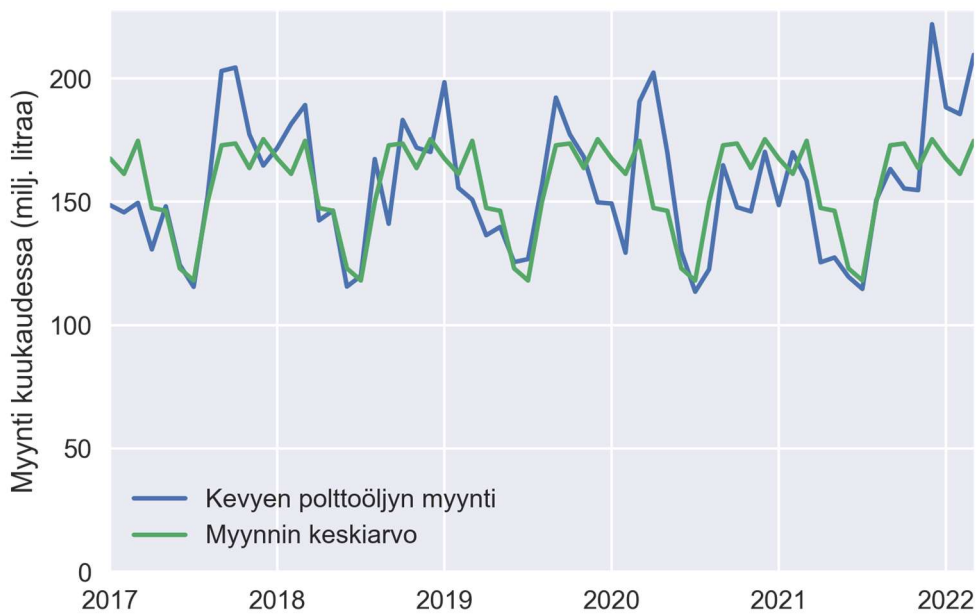
Vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttö työkoneissa on tilastojen ja toimialalta saatujen tietojen mukaan marginaalista, jolloin niitä ei ole tarpeen käsitellä tämän lainmuutoksen yhteydessä.

2.4 Työkonealan sääntelystä

Työkonealalla ei ole säänneltyjä luvanvaraisuus- tai kelpoisuusmenettelyistä samalla tavoin kuin esimerkiksi liikenne- ja kuljetusalalla.

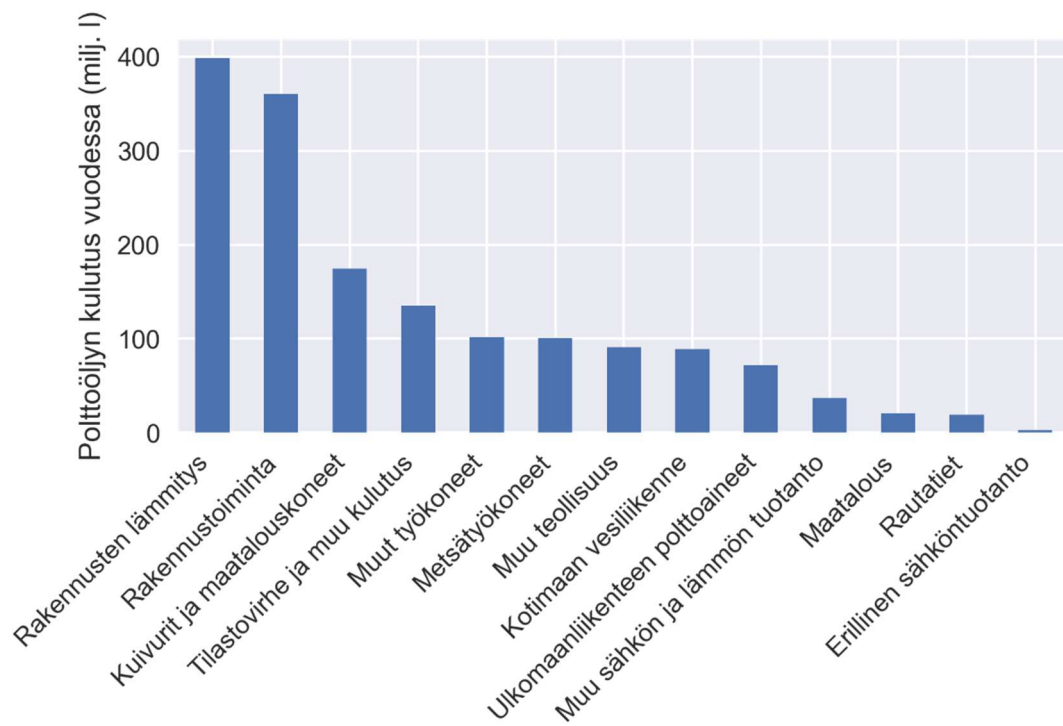
2.5 Tilastotietoja polttoöljyn kulutuksesta

Kevyttä polttoöljyä on myyty vuodesta 2017 vuoden 2022 maaliskuuhun asti keskimäärin 157 miljoonaa litraa kuukaudessa. Myynti vaihtelee vuodenajan mukaan ja vuosien välillä (kuva 2). Polttoöljyä myydään talvikuukausina noin 20 prosenttia enemmän kuin kesällä. Tukikaudella helmi-huhtikuussa polttoöljyä myydään keskimäärin neljäosa vuosimyynnistä.

Kuva 2. Kevyen polttoöljyn kuukausimyynti 2017—2022-02 (Lähde: Tilastokeskus)

Talvikuukausina polttoöljyn myynti vaihtelee keskiarvon ympärillä huomattavasti enemmän kuin kesäkuukausina. Oletettavasti tämä johtuu siitä, että talvikuukausina suurempi lämmitysöljyn myynti johtuu rakennusten lämmitystarpeesta, joka taas vaihtelee lämpötilan mukaan. Polttoöljyn myynnin jakautumista käyttötarkoituksen mukaan koskevat tiedot on saatavilla vuositasolla (kuva 3). Merkittävin yksittäinen käyttötarkoitus on rakennusten lämmittäminen. Osa rakennusten lämmityskäytöstä sisältyy kohtiin muu teollisuus ja maatalous. Polttoöljytuen piirissä oleva polttoöljyn kulutus sisältyy kohtiin rakennustoiminta, muut työkoneet ja metsätyökoneet. Näiden työkoneiden käyttämän polttoöljymäärien tietoja ei ole suoraan saatavilla tukikaudelle, mutta käyttömäärä on ilmeisesti koko vuoden keskiarvoa matalampi, sillä polttoöljyn myynti tukikaudella vastaa vuoden keskiarvon mukaista määrää, mutta lämmityskäyttö on tuona aikana vuodesta suurempaa.

Kuva 3. Kevyen polttoöljyn käyttö eri tarkoituksissa vuonna 2020 (Lähde: Tilastokeskus)

2.6 Huoltovarmuus

Työkoneyrityksillä on keskeinen rooli osana Suomen huoltovarmuuden hoitamisesta. Huoltovarmuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan kykyä ylläpitää palveluita, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä väestön elinolojen ja maanpuolustuksen turvaamiseksi vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Huoltovarmuuden näkökulmasta työkonelalle halutaan varmistaa valtakunnallisesta, alueellisesta ja paikallisesta kuljetusjärjestelmästä muodostuva, koko valtakunnan kattava kuljetusjärjestelmä. Yhteistyö tapahtuu siten, että viranomaiset kartoittavat häiriöt ja riskit yhteiskunnan kannalta, priorisoivat tarvittavat toimenpiteet ja turvaavat toimintaedellytykset poikkeustilanteissa. Työkoneyritysten tulee valmistautua omaa toimintaansa uhkaaviin riskeihin, häiriöiden vaikutusten eliminointiin ja vaihtoehtoisten toimintatapojen käyttöönottoon.

2.7 Finnveran tukimuodot

Työkonealan haettavissa on Valtioneuvoston valmiusryhmän linjausten mukaisesti Finnveran lainoja ja takauksia yritysten käyttöpääoman varmistamiseksi. Finnvera on yhtiötä koskevan lain mukaan (443/1998) valtion osakeyhtiömuotoinen erityisrahoitusyhtiö, jonka tarkoituksena on rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keskiurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Yhtiön toiminta tulee suunnata korjaamaan rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Yhtiö harjoittaa rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita, takauksia ja muita vastuusitoumuksia sekä hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi ja tekemällä pääomasijoituksia. Yhtiö tekee myös

yritysten rahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä harjoittaa yritysten kehittämis- ja palvelutoimintaa ja neuvontaa.

Finnvera on mm. kuljetusalalla merkittävä luotottaja. Helmikuussa 2022 Finnveran asiakkaana oli 1 046 kuljetusalan asiakasta, joista 883 oli yritysasiakkaita ja 163 henkilöasiakkaita. Kuljetusalalle myönnetty rahoitus on 66,7 miljoonaa euroa ja kuljetusalan vastuukanta 93,4 miljoonaa euroa vuonna 2021.

2.8 Kustannustuki

Valtioneuvoston valmiusryhmän linjauksen mukaan kuljetusalalle valmistellaan ”kustannustuen” tyyppinen tuki. Yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020, jäljempänä *kustannustukilaki*) mukaan Suomessa toimiville yrityksille voidaan myöntää COVID-19-pandemian aiheuttamien liiketoiminnan yleisten vaikeuksien helpottamiseksi määräaikaista valtiontukea. Valtiokonttori teki tukipäätökset pääasiassa yritysten hakemusten ja Verohallinnon yritysten liiketaloudellista asemaa koskevien tietojen perusteella. Kustannustukilakia on muutettu useita kertoja. Muutoslakien (963/2020, 280/2021, 435/2021, 609/2021 ja 1062/2021, 157/2022) valmistelussa on myös hyödynnetty edellisten kierrosten kokemuksia. (Yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2020, muutos 552/2020, 1028/2020, 339/2021, 750/2021 (jäljempänä *kustannustukiasetus*) on määritelty tukeen oikeutetut toimialat. Kustannustuki on toiminut lainsäädännöllisenä mallina kuljetusalan samoin kuin polttoöljyn tuelle.

3 Tavoitteet

Yritysten määräaikaisen polttoöljytuen tavoitteena on alan yritysten taloudellisen aseman parantaminen kassa- ja likviditeettikriisin helpottamiseksi samoin kuin mahdollisten konkurssien estäminen, koska toimialaa on kohdannut ulkoisesta kriisistä johtuva polttoaineiden hinnan äkillinen nousu. Työkonealalla on keskeinen asema yhteiskunnassa huoltovarmuuden ylläpitäjänä. Suuri määrä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toiminnoista on riippuvaista häiriöttä toimivasta työkonealasta. Tavoitteena on kuitenkin myös tuen lyhytaikaisuus ja määräaikaaisuus, jotta varmistetaan sen kohdentuminen juuri Ukrainan sodan aiheuttamasta kustannuskriisistä kärsiville yrityksille.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yritysten määräaikaisesta polttoöljytuesta.

Tavoitteena on, että tuki kohdistuu Ukrainan kriisin johdosta aiheutuneesta polttonesteiden äkillisestä hinnannoususta kärsineille yrityksille kohdistuen sellaisiin kasvaneisiin polttoöljykuluihin, joille on tyyppillistä, että ne eivät välittömästi jousta eivätkä ole välittömästi siirrettävissä asiakashintoihin.

Tilanteen jatkuessa pidempään, työkonealan yritykset siirtävät nousseiden polttoaineiden kustannukset asiakkailta perittäviin hintoihin sekä sopeuttavat toimintakustannuksiaan. Tästä huolimatta äkillisen muutoksen tilanteessa tuki on perusteltu samantapaisista syistä kuin kustannustuen alkuvaiheessa.

Esityksen tavoitteena on työkonealan yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen Ukrainan sotateimien ja niitä seuranneiden pakotteiden aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa, jolle on mm. ominaista energian ja polttonesteiden hinnan nousu sekä kuljetusmarkkinoiden muutokset.

Yritysten määräaikaisella polttoöljytuella vähennetään konkurssiin ajautuvien yritysten määrää järjestämällä yrityksille lisää aikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen Ukrainan sotatilanteen aiheuttaman kriisin pitkittyttyä sekä sanktioiden jatkuttua. Tuen tarkoituksena on myös edistää Suomessa toimivien yritysten ja talouden nopeampaa elpymistä kriisin päätyttyä turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuutta, ylläpitämällä taloudellista tuotantokapasiteettia ja edistämällä työllisyystilanteen parempia näkymiä erityisesti kriisin päätyttyä. Samalla tuetaan muun muassa myös työllisyyttä. Esityksen avulla parannettaisiin tuen piiriin kuuluvien yritysten mahdollisuuksia selviytyä yhä jatkuvasta kriisistä.

Esityksen tavoitteena on turvata yritysten maksuvalmiutta ja yritystoiminnan jatkuvuutta Ukrainan sotatilanteen aiheuttamasta polttoöljyn kustannusnoususta eniten kärsineille yrityksille. Esityksessä huomioidaan myös kustannustukilain soveltamisessa saatuja kokemuksia.

4.1.1 Tuen valmistelun lähtökohdat

Valtioneuvoston valmiustyöryhmän linjausten 1.4.2022 perusteella kuljetusalalle luotiin kustannustuen tyyppinen tuki (763/2022, HE 92/2022). Alkuperäinen kustannustuki perustui Vesa Vihriälän työryhmän esitykseen 8.5.2020. Kustannustuen tavoitteena oli vähentää konkurssiin ajautuvien yritysten määrää turvaamalla yritystoiminnan jatkuvuutta ja ylläpitämällä taloudellista tuotantokapasiteettia. Tuen tarkoitus oli edistää talouden nopeaa elpymistä akuutin kriisin jälkeen. Alustavien selvitysten mukaan näihin tavoitteisiin yleisesti ottaen päästiinkin (TEM muistio talousvaliokunnalle 6.5.2022).

Valtioneuvoston valmiusryhmän linjausten mukaisesti kuljetusalan polttoainetuki valmisteltiin kustannustuen tyyppiseksi tueksi. Kustannustukeen liittyvä liikevaihdon laskukriteeri ei kuitenkaan ollut polttoainetuessa vaadittava kriteeri. Kevään tiedot viittasivat siihen, että alan liikevaihto ei ollut yleensä ottaen kääntynyt laskuun, mikä puolestaan oli kustannustuen edellytys. Talousvaliokunta esitti kuljetusalan yritysten määräaikaisesta polttoainetuesta laadittua hallituksen esitystä 92/2022 koskevassa mietinnössään 15/2022 lausumaehdotuksen lain pikaisesta täydentämisestä polttoöljyn käyttöä koskevalla tuella. Eduskunta hyväksyi lausuman (EV 83/2022).

Kuten HE 92/2022 yleisperusteluissa todettiin, tarkasteltaessa dieselpolttoaineen hintojen kehitystä historiallisesti, havaitaan että äkilliset ja suuret kuukausikohtaiset hinnan nousut ovat varsin harvinaisia, yli 15 prosentin hinnannousu tulee vastaan vain noin kerran 500 kuukaudessa ja yli 10 prosentin nousu noin kerran 80 kuukaudessa. Polttoöljyn hinnankehitys on ollut huomattavasti vaihtelevampaa: yli 10 prosentin hinnannousuja on tapahtunut keskimäärin 16 kuukauden välein ja 15 prosentin hinnannousuja useammin kuin kerran neljässä vuodessa. Polttoöljyn 17 prosentin hinnannousu vastaa yleisyydessään dieselpolttoaineen 10 prosentin hinnannousua, eli tapahtuu keskimäärin kerran 80 kuukaudessa (useammin kuin joka seitsemäs vuosi).

Hallituksen esitys laiksi kuljetusalan määräaikaisesta polttoainetuesta (HE 92/2022) valmisteltiin seuraavia periaatteita noudattaen. Kuljetusalan määräaikaisen polttoainetuen laskentakaava oli laissa määritellyllä tavalla prosenttiosuus dieselpolttoaineen kustannuksista. Tukijakso oli helmi-, maaliskuu, huhtikuu 2022. Tukiperusteena oli yrityksen ostaman dieselpolttoaineen kustannus tukijaksolla. Tuen suuruuden laskukaavaan vaikuttivat lisäksi dieselpolttoaineen hinnan-

nousu edellisestä kuukaudesta (senttiä) per tukijakson kuukausi sekä arvio yritysten sopimusperusteisesta osuudesta hinnannoususta 1., 2. ja 3. kuukautena, ts. yritysten kyvykkyydestä siirtää kohonnut kustannus hintoihin. Polttoöljyn tuen laskentaan sovelletaan samoja periaatteita.

Laskelma perustuu seuraavaan oletamaan hinnannousun käyttäytymisestä: kun polttoöljyn hinta nousee, ensimmäisenä kuukautena asiakkaan kustannus ei nouse, eli polttoöljyn hinnannousu ei siirry hintoihin. Toisena kuukautena hinnannousun jälkeen keskimäärin puolet on saatu siirrettyä asiakashintaan, ja kolmantena voidaan jo olettaa, että hinnannousu on siirtynyt asiakashintaan. Lisäoletus on, että polttoöljyn historiallisen hinnanvaihtelun perusteella voidaan normaalina kaupallisena riskinä pitää max. 17 prosentin hinnannousua kuukaudessa.

Polttoöljyn hinnannousu (lähde: Tilastokeskus) on ollut alkuvuonna seuraava:

- tammikuussa 7 snt. (6 prosenttia)
- helmikuussa 11 snt. (9 prosenttia)
- maaliskuussa 77 snt. (60 prosenttia)
- huhtikuussa -47 snt. (-23 prosenttia)

Tukikausi on helmi-huhtikuu 2022. Helmikuussa yrityksiä rasittava hinnannousu olisi siten puolet tammikuun hinnannoususta 0.5×7 snt. + helmikuun hinnannousu 11 snt., eli yhteensä 14.5 snt. mikä on 12 prosenttia tammikuun polttoöljyn hinnasta. Kun tästä vähennetään 17 prosentin omavastuu, niin helmikuussa ei ole omavastuun ylittävää hinnannousua. Maaliskuussa yrityksiä rasittava hinnannousu olisi 0.5×11 snt. + 77 snt., eli yhteensä 82,5 snt. mikä on 64 prosenttia helmikuun hinnasta. Kun tästä vähennetään 17 prosentin omavastuu, niin jäljelle jää 47 prosentin hinnannousu. Huhtikuussa yrityksiä hyödyttävä hinnanlasku olisi $0.5 \times 77 - 43$ snt. eli yhteensä -4.5 snt. mikä on -4 prosenttia maaliskuun hinnasta.

Keskimäärin polttoaineen hinnan muutokset ovat rasittaneet yrityksiä tukikaudella noin 14 prosenttia kuukaudessa kaavasta $(47-4):3$.

Tuki on näin ollen 14 prosenttia kuukausittaisista polttoöljykustannuksista. Hinta olisi hinta ilman arvonlisäveroa.

4.1.2 Vaihtoehtoiset laskentatavat

Tuen kohdentamiseksi Ukrainan sotatoimien aiheuttaman polttoöljyn hinnan noususta kärsineisiin yrityksiin on valmistelussa ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja. Vaihtoehdot ovat koskeneet yrityksen polttoöljykustannusten kasvun arviointia. Lisäksi on tarkasteltu eri toimialoilla tapahtuneita kustannusmuutoksia viime vuoden vastaavan ajanjakson perusteella. Vaihtoehtoja analysoitaessa on käynyt ilmi, että kaavamaisista tukea on erittäin vaikeaa kohdistaa täsmällisesti siten, että laskennallisesti arvioituna se kohdistuisi yksinomaan Ukrainan tilanteesta aiheutuneeseen polttoöljyn hinnan nousuun. Hyvin karkealla tasolla tarkasteltuna tuki voitaisiin maksaa esim. niin sanottuna helikopterirahana per yritys, mutta tämä johtaisi todennäköisesti tuen epätarkoituksenmukaiseen jakautumiseen.

4.1.3 Tuen maksaminen

Yritysten polttoöljytuki korvaisi yrityksen aikavälillä 1.2.-30.4.2022 kohonneita polttoöljykustannuksia ja se maksettaisiin vuoden 2022 loka-joulukuussa kertasuorituksena.

Tukea, jonka laskennallinen suuruus olisi alle 250 euroa, ei maksettaisi.

Tavoitteena on kohdistaa tuki nimenomaan Ukrainan sotatilanteen aikaansaamaan äkillisen polttoöljyn hinnannousun vaikutuksiin työkonelalla. Koska toimialalle tyypillisen dynamiikan mukaan polttoöljyn hintojen nousu siirretään ajan kuluessa asiakashintoihin, tuen suhteellinen lasku ja sen päättyminen huhtikuun lopussa on perusteltua. Tästä eteenpäin polttoöljyn hinnan on katsottava kuuluvan normaaliin liiketoimintariskiin.

4.2 Vaikutukset yrityksiin ja työllisyyteen

Ukrainan sotatoimien johdosta aiheutunut polttoöljyn äkillinen hinnannousu aiheuttaa suoraan ja välillisesti yrityksille negatiivisia taloudellisia vaikutuksia ja voi myös haitata yritysten kykyä osallistua yhteiskunnan huoltovarmuudesta huolehtimiseen. On perusteltua, että näitä vaikutuksia pyritään lieventämään julkisista varoista annettavilla yritystuilla.

Tuki parantaa yritysten kannattavuutta tukisumman verran. Suora tuki voi myös parantaa yritysten luotonsaannin edellytyksiä. Tuki voi lieventää hieman yleistä tuotteiden ja palvelujen hintojen nousua. Tuki saattaa vähentää kannattavien yritysten poistumia. Vaikutusta kuitenkin pienentää se että, kannattavilla yrityksillä on myös muita mahdollisia rahoituslähteitä. Yritykset kykenevät vaihtelevalla nopeudella mutta kuitenkin keskimäärin kuukausissa siirtämään nousseet kustannukset laskutettaviin asiakashintoihinsa.

4.3 Vaikutukset valtiontalouteen

Vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa momentille 32.40.43 (Yritysten kustannustuki) esitettiin 75 miljoonan euron määrärahaa. Tämä on tarkoitus käyttää yritysten määräaikaiseen polttoainetukeen (763/2022). Määrärahan arvioidaan riittävän myös polttoöljytukeen, jonka kokonaistoteutumaksi arvioidaan 34 miljoonaa euroa. Koska työkonetyössä kulutetusta polttoöljystä ei ole luotettavia tietoja ja koska tukea hakevien yritysten todellisesta osuudesta ei ole varmoja ennakkotietoja, arvioon sisältyy huomattavaa epävarmuutta.

4.4 Vaikutukset viranomaisiin

Valtiokonttorille esitetään XXX XXX määrärahaa polttoöljytuen järjestämiseen.

5 Lausuntopalaute

Lausuntokierros toteutettiin lausuntopalaute.fi -palvelussa 31.8. – 9.9.2022. Lausuntoja tuli määräajassa XX kappaletta.

6 Säännöskohtaiset perustelut

2 a §. *Työkoneyritysten määräaikainen polttoöljytuki.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi työkoneyritysten määräaikaista polttoöljytukea koskeva pykälä. Valtiokonttori voisi myöntää yritykselle hakemuksesta työkoneyritysten polttoöljytukea, jos yritystä ei koske mikään 4 §:ssä säädetyistä polttoainetuen myöntämisen esteistä. Yritys ilmoittaisi hakemuksessaan 1 päivän helmikuuta ja 30 päivän huhtikuuta 2022 välisellä ajalla (*tukikausi*) ostetun, työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn kustannukset. Korvaus olisi 14 prosenttia käytetyn polttoöljyn kustannuksista. Korvaus ei koskisi työkoneiden siirrossa syntyneitä kustannuksia, polttoöljyn lämmityskäyttöä eikä työkoneiden käyttöä maatalouden alkutuotannossa, kalataloudessa tai vesiviljelyalan yritystoiminnassa. Viimeksi mainituille aloille on eri EU-lainsäädäntöpohja ja muita tukijärjestelmiä.

(2 mom.) Yrityksen tulisi osoittaa työkoneen omistus tai hallinta tukikauden aikana samoin kuin polttoöljyn[energianlähteen] käyttö työkoneessa. Alle 250 euro korvausta ei maksettaisi. Jos yrityksen samanaikaisesti polttoöljytuen kanssa hakeman 3 §:n mukaisen polttoainetuen ja polttoöljytuen yhteenlaskettu summa olisi vähintään 250 euroa, tuet kuitenkin maksettaisiin. Säännöksen tarkoituksena on vähentää tilanteita, joissa tuet voisivat yhteenlaskettuina merkittävästikin ylittää 250 euroa, mutta erikseen laskettuina jäisivät raja-arvon alle.

(3 mom.) Tuen konsernikohtainen enimmäismäärä olisi 400 000 euroa. Jos yritys olisi samanaikaisesti hakenut myös tämän lain mukaista polttoainetukea, tukien konsernikohtainen yhteismäärä ei voisi ylittää tätä enimmäismäärää. Enimmäismäärä vastaa polttoainetuen enimmäismäärää.

(4 mom.) Työkoneilla tarkoitettaisiin ajettavia tai siirrettäviä koneita, jotka eivät ole käsikäyttöisiä. Työkoneen ei tulisi olla polttoainemaksun piirissä (laki polttoainemaksusta 1280/2003). Tukea ei maksettaisi maatalouskäytössä oleville työkoneille. Työkoneella tarkoitettaisiin moottorityökoneita ja moottorityökoneiksi varustettuja traktoreita sekä auton alustalle rakennettuja työkoneita, joissa ei ole muuta kuin välittömästi työkonetehtävään liittyvää lavaa, säiliötä tai muuta kuormatilaa, milloin niitä ei käytettäisi muihin kuljetuksiin kuin niiden käyttötarkoituksesta johtuviin kuljetuksiin itse työalueella tai niiden omien poltto- ja voiteluaineiden kuljetukseen tai niiden siirtyessä työalueelta toiselle. Työkoneita olisivat myös satamassa tai terminaalialueella käytettävät vetotrukkitraktorit, traktorit ja muut työmaalla tehtäviin kuljetuksiin käytettävät ajoneuvot kuten metsätraktorit ja dumperit sekä louhinnassa ja kiviaineisten valmistuksessa käytettävät murskaimet, seulat ja poravaunut. Työkoneena ei pidettäisi käsiohjattavaa tai prosessin kiinteäksi osaksi asennettua työkoneita. Tuen piirissä eivät olisi myöskään ruohonleikkurit, lumilingot, aggregaatit eikä polttoöljyn lämmityskäyttö.

(5 mom.) Polttoöljytukeen sovellettaisiin tämän lain säädöksiä, lukuun ottamatta lain 2 ja 3 §:ä, sekä valtionavustuslakia.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.11.2022.

8 Suhde muihin esityksiin

8.1 Suhde talousarvioesitykseen

Vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa osoitettiin kuljetusalan yritysten polttoainetukeen 75 miljoonaa euroa, jolla katetaan myös polttoöljytuki.

9 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Lain soveltamisala – yhdenvertaisuus

Koska ehdotettu lainmuutos koskee tukiehtojen mukaisesti kooltaan erisuuruisia yrityksiä, myös mikroyrityksiä, muutoksien yhteys luonnollisen henkilön oikeusasemaan voi olla merkittävä. Lakiehdotukseen otettuja säännöksiä on kuitenkin syytä tarkastella myös perustuslain 6 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä perusoikeuksien rajoittaminen tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä on katsottu mahdolliseksi, jos rajoittamiselle on hyväksyttävät perusteet ja rajoitukset ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, lailla säädettyjä ja tarkkarajaisia (esim. PeVL 3/2013 vp, s.3, PeVL 38/2013 vp, s. 4-5, PeVL 16/2013 vp, s. 2/I, PeVL 8/2013 vp, s. 3/I)

Yritysten määräaikaista polttoöljytukea voisivat hakea kaikki yritykset, joiden liiketoimintaan on vaikuttanut Ukrainan sotatilanteesta aiheutunut polttoöljyn äkillinen hinnannousu. Myös kyseistä liiketoimintaa harjoittavat säätiöt ja yhdistykset olisivat tuen piirissä. Rajaus on perusteltu ottaen huomioon työkonealan keskeisen merkityksen suomalaiselle talouselämälle ja yhteiskunnalle, sekä sen panokselle huoltovarmuuden ylläpitoon.

Vaikka tuen laskentakaava on laadittu dieselnäkennösten perusteella, laskentakaavaa on pidettävä soveltavana myös polttoöljyyn, jonka hinnankehitys on olennaisilta osiltaan ollut vastaava. Polttoöljyn käyttö korvausperusteena on perusteltu, koska se on työkonekäytössä käytännössä lähes yksinomainen polttoaine muiden energiamuotojen ollessa marginaalisia.

Tuki kohdistuu työkonealaan, koska sen merkitys on arvioitu merkittäväksi yhteiskunnan toimintojen samoin kuin huoltovarmuuden ylläpitämisen takia. Tuki kohdistuu ainoastaan lyhyehkölle tukikaudella siitä syystä, että yrityksillä on keskimäärin kuukauden tai viimeistään kahden kuukauden aikana hyvät mahdollisuudet siirtää hinnannousu asiakashintoihinsa. Tuen säätämisen perusteena on eduskunnan lausuma (EV 83/2022).

Yrityksen määritelmä valtioneuvoston oikeudellinen määritelmä jäisi ennalleen. Jos yritys toimii konsernimuotoisesti, tarkoitetaan yrityksellä koko konsernia.

Tukikausi olisi 1.2.-30.4.2022. Tuen haku alkaisi marraskuussa 2022 ja jatkuisi 30.11.2022 saakka.

Ahvenanmaa

Esityksessä ehdotetaan kuljetusalan määräaikaisen polttoainetuen soveltamista Ahvenanmaalla toimiviin yrityksiin.

Henkilötietojen suoja

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (HE 91/2020 vp, 508/2020) on käsitelty kustannustukeen liittyviä kysymyksiä henkilötietojen suojasta. Henkilötietojen suojaan liittyviin käytäntöihin ei tullut muutoksia polttoainetukea koskevassa sääntelyssä eikä sellaisia ehdoteta polttoöljytuen osalta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuljetusalan yritysten määräaikaisesta polttoainetuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuljetusalan yritysten määräaikaisesta polttoainetuesta annettuun lakiin 763/2022 uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Työkoneyritysten määräaikainen polttoöljytuki

Valtiokonttori voi myöntää yritykselle hakemuksesta työkoneyritysten polttoöljytukea, jos yritystä ei koske mikään 4 §:ssä säädetystä polttoainetuen myöntämisen esteistä. Yritys ilmoittaa hakemuksessaan 1 päivän helmikuuta ja 30 päivän huhtikuuta 2022 välisellä ajalla (*tukikausi*) ostetun, työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn kustannukset. Korvaus on 14 prosenttia käytetyn polttoöljyn kustannuksista. Korvaus ei koske työkoneiden siirrossa syntyneitä kustannuksia, polttoöljyn lämmityskäyttöä eikä työkoneiden käyttöä maatalouden alkutuotannossa, kalataloudessa tai vesiviljelyalan yritystoiminnassa.

Yrityksen tulee osoittaa työkoneen omistus tai hallinta tukikauden aikana samoin kuin polttoöljyn käyttö työkoneessa. Alle 250 euron korvausta ei makseta. Jos yrityksen samanaikaisesti polttoöljytuen kanssa hakeman 3 §:n mukaisen polttoainetuen ja polttoöljytuen yhteenlaskettu summa on vähintään 250 euroa, tuet maksetaan.

Tuen konsernikohtainen enimmäismäärä on 400 000 euroa. Jos yritys on samanaikaisesti hakenut myös tämän lain mukaista polttoainetukea, tukien konsernikohtainen yhteismäärä ei voi ylittää tätä enimmäismäärää.

Työkoneilla tarkoitetaan ajettavia tai siirrettäviä koneita, jotka eivät ole käsikäyttöisiä. Työkoneen ei tule olla laissa polttoainemaksusta 1280/2003 säädetyn polttoainemaksuvelvollisuuden piirissä.

Polttoöljytukeen sovelletaan tämän lain säädöksiä, lukuun ottamatta lain 2 ja 3 §:ä, sekä valtioavustuslakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

*Valitse kohde.
Valitse kohde.*

Laki

[Kopioi säädöksen nimi tähän]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

§
[Kopioi momentin teksti tähän]

§
[Kopioi momentin teksti tähän]

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..